

ئەخەت تۇردى

قايىت

شىنجاڭ ياشلار ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

ئۇخىت تۇرۇ

قاپاقچى

(رومان)

شىنجاڭ ياشلار ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

噩梦：维吾尔文/艾海提·吐尔迪著. —乌鲁木齐：
新疆青少年出版社，2008.5
ISBN978-7-5371-5830-5

I. 噩… II. 艾… III. 长篇小说—中国—当代—维吾尔语
(中国少数民族语言) IV. I247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2008)第 015687 号

责任编辑：阿布力孜·克尤木

责任校对：依巴达提·亚森

封面设计：阿里甫·夏

噩梦 (维吾尔文)

(长篇小说)

艾海提·吐尔迪 著

新疆青少年出版社出版

(乌鲁木齐市胜利路二巷1号 邮编：830049)

新疆新华书店发行

新疆金版印务有限公司印刷

850×1168毫米 32开本 12.25印张

2008年5月第1版 2008年5月第1次印刷

印数：1—5000

ISBN978-7-5371-5830-5 定价：25.00元
如有印刷装订问题请直接同出版社调换

«قاباھەت» كە بارىكالا!

مەن بۇ روماننى بەكمۇ ئېغىر ئازابلىق تۇيغۇ ئىچىدە ئوقۇپ تۈگەتتىم. ئەلەم ۋە خورلۇقتىن قەلىبىم مىجىلىپ، غەزەپ ۋە نەپرەتتىن ۋۇجۇدۇم لەرزىگە كەلدى.

يېڭى دەۋر تەرەققىياتىدىن كۈچ ئېلىپ، مەنىۋى ئەركىنلىك بىلەن روھىي ئازادلىقنىڭ بىپايان ئاللىمىگە قەدەم قويغان بىزنىڭ ئىپتىخارلىق مىللىي ھاياتىمىز ئۈمىد ۋە ئىشەنچ بىلەن مۇھەببەت ۋە مېھرىر - شەپقەت تۇيغۇسىغا تويۇنغان يېڭىچە مۇناسىۋەتلەر مۇھىتىدا ئۆزىنىڭ ئەخلاق يۈكسەكلىكى بىلەن مەنىۋى ئۇلۇغۋار - لىقىنى تېخىمۇ يارقىن نۇرلاندۇرۇشى لازىم ئىدى. لېكىن، بۇلغانغان مال - دۇنيا بىلەن چىرىكلىكتىن بىخىسلىغان، راھەت - پاراغەتنى ۋىجدان ۋە نومۇستىن ئەلا بىلىدىغان، ئۆزىنىڭ ھاياتى قەدىر - قىممىتىنى زورلۇق ۋە شەپقەتسىزلىكتە ھېس قىلىدىغان بىر قىسىم كىشىلىرىمىز زاماننىڭ كەڭلىكى ۋە شەخس ھەرىكىتىنىڭ دەخلىسىزلىكى ھالىتىدىن پايدىلىنىپ، تۇرمۇشقا يېڭىلا كۆز ئاچقان سەبىي بالىلىرىمىز بىلەن تىرىكچە - لىك سىرلىرىنى تېخى چۈشىنىپ يەتمىگەن ساددا ئۆسمۈرلىرىدە - مىزنى ئالداپ ياكى تۇتقۇن قىلىپ، ئۆزلىرىنىڭ رەزىل مەقسەت ۋە ئىرادىسىنىڭ بىچارە قۇللىرىغا ئايلاندۇردى. ئۇلارنى ئۆزلىرى ئەركىن ۋە دەخلىسىز دۇنيا دەپ بىلىدىغان ئىچكىرىدىكى تەرەققىي قىلغان بەزى شەھەرلەرگە ئاپىرىپ، ئوغرىلىق ۋە يانچۇقچە - لىققا سېلىپ ياكى بەزمىخانا ۋە ئىشرەتخانىلارغا سېتىپ، مىللىي غۇرۇر ۋە نومۇسىمىزنى مىسلى كۆرۈلمىگەن دەرىجىدە دەپسەندە قىلىپ، ئېتىقادلىق پاك مىللىي ھاياتىمىزنى ھاقارەتلىك ئەخلا -

قىي كىزىسىنىڭ ئىپلاس يۇندىسى بىلەن بۇلغىدى .
تۇرمۇشىمىزدا بىز بىلەن بىللە ياشاپ ، بىللە ئىلگىرىلەپ ،
ئۇنىڭدا پەيدا بولۇۋاتقان ھەربىر ماھىيەتلىك ۋەقە - ھادىسىلەرنى
سەزگۈرلۈك بىلەن كۆزىتىپ كېلىۋاتقان بىزنىڭ مىللىي ئەدەبىي-
ياتىمىز ھاياتىمىزدىكى بۇ ئازابلىق رېئاللىققا تېگىشلىك نەزەر
ئاغدۇرۇپ ، ئۇنى ئۆز ۋاقتىدا ئەكس ئەتتۈرۈشكە تەرەددۇت قىل-
دى . بىزنىڭ بىر قىسىم ئىقتىدارلىق ئاپتورلىرىمىز بۇ ھەسرەت-
لىك تېمىنى يىرىك ئىجادىي پىلاندا تەسۋىرلەپ ، ئوقۇرمەنلەرنى
روھەن ئويغاقلىققا ئۈندەپ ، بۇ خىل پاجىئەلىك تەقدىر ئىسكەند-
جىسىدە خورلىنىۋاتقان بەختسىز بالىلىرىمىزنى ئۆز ئارزۇسىدە-
كى پاك ۋە گۈزەل ھاياتقا قايتۇرۇش ئىرادىسىغا كەلگەن بولسى-
مۇ ، ئەمما ، ئۇلار بۇ يېڭى ھاياتىي تېمىنىڭ زامان ۋە ماكان
تۈسىنىڭ سىرلىق ۋە مۇرەككەپلىكى ، ئۇنىڭغا باغلانغان تارقاق
ھايات كۆرۈنۈشلىرىنىڭ مەزمۇن ، ماھىيىتىنى ئەسلىي ھالىتى
بويىچە ئىگىلەشنىڭ قىيىن ۋە مۇشەققەتلىكى تۈپەيلىدىن ، ئەمە-
لىي ھالدا قەلەم تەۋرىتىشكە جۈرئەت قىلالىمىدى . لېكىن يازغۇچى
ئەخەت تۈردى بۇ ئەھمىيەتلىك ، مۇرەككەپ تېمىغا دادىل تۇتۇش
قىلىپ ، شاڭخەي ، گۇاڭجۇ ، شېنچېن ، جۇخەي ، خەيكو ۋە سەن-
يالارغا كۆپ قېتىم جاپالىق سەپەر قىلىپ ، روھىيىتىمىزنى
خۇنۇكلەشتۈرۈۋاتقان بۇ ھاقارەتلىك تۇرمۇشنىڭ قاراڭغۇ بۇر-
جەكلىرىگىچە كىرىپ ، ئۇنىڭدىكى ھەرخىل كىشىلەرنىڭ ئالاھىدە
ھەرىكەت ۋە مۇناسىۋەت يوللىرىنى چوڭقۇر ئىگىلەپ ، كىشىلىرى-
مىزنىڭ روھىيىتىنى تەۋرىتىپ ، ئۇلارنى ھاياتىي پاكلاشنىڭ
يېڭى شىجائەتلىك يولىغا باشلايدىغان ، ئۆزگىچە بەدىئىي پۇراققا
ئىگە بىر ئىجادىي روماننى يارىتىپ ، ئەدەبىياتىمىزنىڭ ئىجتىما-
ئىي بۇرچ تۇيغۇسىنىڭ قۇدرەتلىك مەنبۇى كۈچىنى روشەن گەۋ-
دىلەندۈرۈپ بەردى . بۇ — يازغۇچى ئەخەت تۈردىنىڭ بەدىئىي
پىروزىمىزنىڭ تېماتىك مەزمۇنىنىڭ تېخىمۇ بېيىشى ۋە مۇكەممەل-

لىشىشكە قوشقان يەنە بىر ئەمەلىي تۆھپىسى .
 ئەخەت تۇردىنىڭ بۇ يېڭى روماندا ، ئۇنىڭ بۇرۇنقى يىرىك
 ئەسەرلەر ئىجادىيىتىدە ئىزچىل داۋاملىشىپ كەلگەن ئۆزىگە خاس
 ئىجادىيەت ئالاھىدىلىكى تېخىمۇ روشەن بەدىئىي تۈستە ئايان
 بولغان . ئۇ پۈتۈن ئىجادىي زېھنىي كۈچىنى پېرسوناژلار خاراكتېر-
 ىرىنىڭ خاسلىقى ۋە روشەنلىكى بىلەن ۋەقەلەر قۇرۇلمىسىنىڭ
 ئىخچام ۋە ھەرىكەتچانلىقى ئۈستىگە قويۇپ ، ئەسىرىنىڭ تېماتىك
 مەزمۇنىنى ماھىيەتلىك تۇرمۇش كۆرۈنۈشلىرىنىڭ بەدىئىي تى-
 پىكلەشتۈرۈلۈشىدىن بارلىققا كەلگەن ، كەسكىن ۋە مۇرەككەپلە-
 ىكى بىلەن ئايرىلىپ تۇرىدىغان جىددىي ۋە ئۆتكۈر زىددىيەت
 توقۇنۇشلىرى مۇھىتىدا ئوبرازلىق ئېچىپ بەرگەن . يازغۇچى
 قەلبى ئۆز ئارزۇسىدەك پاك ، ھاياتى دائىم تەسەۋۋۇرىدەك گۈ-
 زەل ۋە مۇھەببەتلىك ھېس قىلىدىغان ساددا قىز خىسلەت بىلەن
 ھەرقانداق ۋاقىتتا ئادالەت ۋە ھەققانىيەت قارىشىدىن كەچمەيدىغان
 ئىرادىلىك يىگىت ئۇتۇقنىڭ ئىشەنچ ۋە ئارمان بىلەن تولغان
 ئۆزگىچە مۇھەببەت يولىنى بەدىئىي تۈگۈن قىلىپ ، رومان سۆزدە-
 ىنى ئالدىن ھېس قىلىش تەس بولغان مۇرەككەپ ، تراگېدىيە-
 لىك تۇرمۇش سەرگۈزەشتىلىرى ئاساسىدا راۋاجلاندۇرۇپ ، ئۇلار-
 نىڭ ھەرىكەت پائالىيىتى بىلەن ھاياتىي تەقدىرىگە مۇناسىۋەتلىك
 بولغان ھەرخىل تىپىك پېرسوناژلارنى بەدىئىي سەھنىگە چىقىردە-
 دۇ . ھايات قارشى بىلەن تۇرمۇش ئادىتى يېقىدىن تۈپتىن پەرق
 قىلىدىغان ، ئاڭ - پىكرى بىلەن ئارزۇ - ئىنتىلىشىدىكى خاسلە-
 قى ، ئەقىدە - ئېتىقادىدىكى چىڭلىق ۋە جاھىللىق بىلەن مەڭگۈ
 چىقىشالمايدىغان بۇ كىشىلەرنىڭ ئۆز خالىغىنىچە ئەركىن ھەردە-
 كەت قىلىشىغا يول قويۇپ ، ئۇلارنى رېئال تۇرمۇشنىڭ ئەڭ
 نازۇك ، ئەڭ مۇرەككەپ ھالەتلىرىدە ، ئۆزلىرىنىڭ ھاياتىي مەۋ-
 جۇتلۇقىغا باغلىق بولغان ئەڭ ئەجەللىك كۆرۈنۈشلىرىدە ئۇچراش-
 تۇرۇپ ، روماننىڭ بەدىئىي سەھىپىلىرىنى ئىككى خىل ئەقلىي ،

ئەخلاقىي كۈچنىڭ رەھىمسىز ئېلىشىشىنىڭ ، بىر - بىرىنى
بېسىپ چۈشۈش يولىدىكى شىددەتلىك مەنئى تىركىشىشىنىڭ
كەڭ بەدىئىي زېمىنىغا ئايلاندۇرىدۇ ...

شۇنداق قىلىپ ، پېرسوناژلار سىرلىق ۋە مۇرەككەپ روھىي
دۇنياسىنى ئۆزلىرىنىڭ ئالاھىدە پىكرى ۋە ھەرىكىتى ئارقىلىق
ئۆزلىرى ئاچىدىغان ، ئىدىيىۋى خاراكتېر يېقىدىن ئۆزىدىن باشقا
ھېچكىمگە ئوخشاشمايدىغان بىر گۇرۇپپا تىپىك پېرسوناژلار ئوب-
رازىنى يارىتىدۇ . بۇ ئوبرازلار غەزەپ ۋە نەپرەت ، ئۆچ ۋە قىساس
ئېڭىغا تويۇنغان ئالاھىدە ئىش - ھەرىكەتلىرى ئارقىلىق ، رومان
ۋەقەلىكلىرىگە جىددىي ۋە دولقۇنلۇق تۈس بېرىپ ، ئەسەرنىڭ
تىماتىك مەزمۇنىغا ماس بولغان ، ئوقۇرمەنلەرنى ئەلەم ۋە ھەس-
رەت تۇيغۇسىدا قىينايدىغان ئۆزگىچە بىر خىل ئازاب ۋە ۋەھىم-
لىك بەدىئىي ئېقىمنى بارلىققا كەلتۈرىدۇ ! ...

قەدىرلىك ئوقۇرمەن ، يۇقىرىقىلار مېنىڭ يازغۇچىمىز
ئەخەت تۇردىنىڭ «قاباھەت» ناملىق رومانى بىلەن ئەڭ دەسلەپ
ئۇچرىشىشتىن ئالغان كىچىككىنە تەسىراتىم . سىز ئوقۇپ كۆر-
گەندىن كېيىن قانداق ئوي - خىيالغا كېلىسىز ، پۇرسەت بولسا
مەتبۇئاتتا پىكىرلىشەيلى .

مۇھەممەد پولات

2008 - يىلى 18 - مارت ، ئۈرۈمچى .

مۇندەرىجە

بىرىنچى قىسىم

1 مۇھەببەت ۋە تۇتقۇن

ئىككىنچى قىسىم

52 كۈلپەتلىك كەچمىش

ئۈچىنچى قىسىم

267 رەھىمسىز باھار

بىرىنچى قىسىم

مۇھەببەت ۋە تۇتقۇن

«ئادەملەر تەقدىرىنى ، تەقدىر ئادەملەرنى ئىزدەپ يۈردى-
دۇ... ھاياتنىڭ ئەزەلدىن بۇيانقى ئايلىنىشى شۇ!»

— «قىيامەت» رومانىدىن

1

خىسلەتنىڭ تۇيۇقسىز يوقاپ كېتىشى ھەممەيلەننى پاراكەندە قىلىپ ، ئۆي ئىچىنى غالىغۇيتىۋەتتى !
ئانىسى توقاچخان ھالىدىن كەتتى ، ئۇ ناھايىتى ئىچكىۋىيەر ،
مۇلايىم ئايال ئىدى . دادىسى ئابدۇسەمەر ياتقان جايىدا قېتىپ
قالدى ، رەڭگى بوزدەك ئاقىرىپ كەتتى ، نېمىدۇر دېمەكچى
ئىدى ، لېكىن گەپ ئاغزىدا قالدى ، تىلى ئايلىنىدى . ئانىسى
سۇبات يىغلاپ كەتتى ، ئامراق ئاچىسىغا چىدىماي شۈمىشىپ
قالدى...

— بۇ قىز نەلەردە يۈرىدىغاندۇ ؟ ئۇ ئەزەلدىن مۇنداق يوقاپ
كەتمەيتتى ! — ئانىنىڭ كۆڭلى بىر شۇملۇقنى سەزگەندەك ئەندى-
شىگە چۈشتى .

ئۆي ئىچىنى پۈتۈنلەي ساراسىمە ۋە پەرىشانلىق ئىگىلەپ
ئالغانىدى ...

ئۇلار خىسلەتنى كۈن بويى ئىزدىدى ، بارمىغان ئۇرۇق -

تۇغقان ، دوست - بۇرادەرنىڭ ئۆيى ، كىرىمىگەن كوچا ، چىقىم -
خان دۆڭ قالمىدى ، لېكىن خىسلەتنىڭ خەۋىرى يوق . نە يەردە ،
نە كۆكتە ئىز - دېرىكى بولمىدى .

«تېرىلغۇنىڭ دەردى بىر يىللىق ، بالىنىڭ دەردى مىڭ
يىللىق» دېگەندەك ، ئۇلار بىرنەچچە كۈن ئىچىدىلا بالا دەردىدە
تۈگىشىپلا كەتتى . بىچارە ئانا قىزىنىڭ دەردىدە كېچە - كېچىلە -
رى ئۇخلىيالماي ، گويا سانسىز يىغىنە - نەشتەرلەر ئۈستىدە
ئېغىناپ چىققانداك قىيىنالىدى . توقاچخاننىڭ قەلبىدىكى ئازاب
كېسەلچان ئېرىنىڭ چىرايىدا ئىپادىلەنگەندە ، ئېغىر دەرد - ئەلەم
ۋە ئار - نومۇستىن تەڭ پۇچىلانغان ئاتا - ئانا ئىككىيلەننىڭ
تېنى گويا بىر تەن بولۇپ كەتكەندەك بىلىندى . ئۇلار زادىلا
چىدىيالمىدى ، بۇ سەۋەبىسىز جۇدالىققا بەرداشلىق بېرەلمىدى .
دېمىسىمۇ ، ئىنسان يۈرىكى ئۆز باغرىنى يېرىپ چىققان پۇش -
تى - پاناھىدىن بۇنداق تۇيۇقسىز ، مۇنداق مۇدەھىش ئايرىلىشقا
قادىر ئەمەس ! نېمە ئۈچۈن تەقدىر ئۇلار بىلەن ھەمىشە بىللە
ياشاشقا تېگىشلىك يۈرەك پارىدىن جۇدا قىلىدۇ ؟ !

خىسلەت بۇ ئائىلىنىڭ خۇشلۇقى ، بەختى ۋە يورۇق يۇلتۇزى
ئىدى . ئۇ ، شۇنداق بىر شوخلۇق بىلەن خەندان ئۇرۇپ كۈلسە ،
گويا ئۆي ئىچىنى ئىسسىق بىر مۇھەببەت ئارىلاپ ئۆتكەندەك
بولاتتى . ئەمما ، بۈگۈن مانا شۇ بەختلىك ، شادىمان ئائىلىنى
قانداقتۇر كۈلكە شادلىقلىرى ئەمەس ، بەلكى مۇسەببەت قايغۇلىرى
چىرماپ ئالغانىدى . ئانا يىغلايتتى ، ئوڭىدا ، چۈشىدە ، نامىزىدا ،
دۇئاسىدا بىرلا سۆزنى تەكرارلايتتى : «كۆڭلۈمنىڭ چىمەنى قە -
زىم ، كۆزۈمنىڭ نۇرى قىزىم ، تېنىمنىڭ قۇۋۋىتى قىزىم ،
قاراڭغۇ ئۆيۈمنىڭ چىرىغى قىزىم ... نەدىسەن قىزىم ، نەلەردە
يۈرۈيسەن قىزىم ؟ ! ... »

كېسەلچان ئاتا ئۆز ئورنىدا يېتىپ ، ئۆز ئاجىزلىقىدىن ئۇھ -
سىنىپ ، خۇداغا نالە قىلاتتى : «ئى كەرەملىك خۇدا ، سەن ئۆز

ھىممىتىڭ بىلەن تۆت قىرغاق ، سەككىز گىردابىنى ئۆز ئىسمى ۋە جىسمى بىلەن ياراتتىڭ . سەن يەنە ئۆز كارامىتىڭ بىلەن بىر تېمىم ئەلەق سۈيىدىن ئادەم زاتىنى ئاپىرىدە قىلىپ ، ئۇنىڭغا جان ھەم تەن بەردىڭ ! ئى خۇدا ، خىسلەتمۇ ئۆزۈڭ ياراتقان ئاجىز بەندەڭغۇ ! ئۇنىڭ نەدە يۈرۈپ ، نەدە تۇرۇۋاتقانلىقىنى ئۆزۈڭ بىلىسەن ، ئۇنى زار قىلمىغىن ، خار قىلمىغىن ، بىزدىن ئايرىمىغىن ، ئۇ بىزنىڭ يۈرەك پارىمىز ! ... »

پەرزەنت ! ئاتا - ئانا ئۈچۈن نېمىدېگەن تاتلىق ، نېمىدېگەن مۇقەددەس نام - ھە ! ؟ ئۇ ئۆمۈرنىڭ شېرىن مېۋىسى ، ئائىلىنىڭ ئاۋاتلىقى ، شادلىقى ھەم بەختى ! پەرزەنت - بۇ كېلەچەك ، ئەجدادلار بىلەن ئەۋلادلارنى مەڭگۈ بىر - بىرىگە باغلايدىغان ئالتۇن ھالقا ! مانا شۇ پەرزەنتلەر شاراپىتى بىلەن ئۆمۈر باقى ، ھايات چەكسىز ئەمەسمۇ ! ؟

بۇ ئائىلىدە ئۇلۇغ - ئۇششاق تۆت جان بار ئىدى . ئابدۇسە - مەر بىلەن توقاچخاننىڭ قىزى خىسلەت ، ئوغلى سۈبات ئارقا - ئارقىدىن چوڭ بولۇپ ، مەھەللىنىڭ دۇردانە بالىلىرىغا ئايلانغانىدى . مانا ئەمدى خىسلەتكە كۆز تەگكەندەكلا ئىش بولدى ، ئۈچ كۈن بۇرۇن ئەتىگەندىلا : «مەكتەپكە بېرىپ كېلەي ، بىرەر خەۋەر كەلدىمىكىن» دەپ چىقىپ كەتكەن پېتى ئون - تىنسىز يوقالدى . ئۇ بۇ يىل ئالىي مەكتەپكە ئىمتىھان بەرگەنىدى ، دەسلەپكى ئىمتىھان مەيدانىدىن ناھايىتى خۇشال چىققان بولسىمۇ ، ئەمما ئاخىرقى ئىمتىھاندىن كۆڭلى يېرىم ئىدى . چۈنكى ، ئاخىرقى ئىمتىھانغا قاتنىشىدىغان كۈننىڭ ئالدىدا دادىسى تۇيۇقسىز ما - شىنا ۋەقەسىگە ئۇچراپ دوختۇرخانىغا ئېلىپ كېلىندى ، دادىسى - نىڭ ئەھۋالى ئېغىر ئىدى ، ئۇ كېچىچە دادىسىنىڭ بېشىدا ئۆرە تۇرۇپ چىقتى ، ئەتىسى بىر كۆزى ياش ، بىر كۆزى قان ئىمتىھان مەيدانىغا كىردى ، كۆڭلى جايىدا بولمىغاچقا ، ئىمتىھاننى قانداق بەرگەنلىكىنى ئۆزىمۇ بىلەلمەي قالدى . بىرنەچچە كۈندىن كېيىن

دادىسىنىڭ كېسەللىك ئەھۋالى تۇراقلاشتى ، بۇ جەھەتتە خىسلەت-
نىڭ ئەنسىز كۆڭلى ئىزىغا چۈشكەن بولسىمۇ ، ئەمما ئاخىرقى
ئىمتىھان نەتىجىسىنىڭ قانداق بولۇشىنى ئويلاپ خاتىرجەم بولال-
ماي يۈرەتتى ، شۇڭا ، ھەمىشە مەكتەپنى تىڭ - تىڭلايتتى ...
بۈگۈن خىسلەتنىڭ يوقاپ كەتكىنىگە ھايت - ھۈيت دېگۈچە
ئالتە كۈن بولۇپ قالدى . بۇ ئالتە كۈن توقاچخان ئۈچۈن گويا
ئازابلىق ئالتە يىلدەك تۇيۇلدى ، ئۇنىڭ بىر پۇتى ئۆيدە ، بىر پۇتى
سىرتتا ئىدى ، كۆڭلى شۇنداقلا بۇزۇلسا ، ئۆيدە كىيىدىغان ساڭ-
گىل - سۇڭگۈل كىيىملىرى بىلەنلا سىرتقا چۇراپ چىقىپ
كېتەتتى ، بۇ كۈنلەردە ئۇنىڭ ئۈچۈن ، كىيىم - كېچەك ،
گىرىم - پەرداز ، يېمەك - ئىچمەك دېگەنلەر ئەھمىيەتسىز نە-
سىلەرگە ئايلىنىپ كەتكەنىدى . تاماق تاماقتەك تېتىمايتتى ، پەر-
داز تۈگۈل ، چىرايلىقراق كىيىم يەڭگۈشلەشكىمۇ ھەپسىلىسى
يوق ئىدى . بۈگۈن ئەتىگەندىمۇ ، ئۇ ئېرىگە ئازراق ناشتىلىق
تەييار قىلىپ بېرىپ ، يەنە چىقىپ كەتتى ، نەگە بېرىپ ، نەدە
تۇرۇشىنى ئۆزىمۇ بىلمەيتتى ، ئىشقىلىپ ، كۆڭلىنىڭ بىر يېرىدە
«قىزىمنى ئىزدەپ تاپمەن» دەيدىغان مەۋھۇم بىر پىكىر ھۆكۈم-
ران ئىدى . بۇنداق چاغدا ئابدۇسەمەرمۇ ئۇنىڭ رايىغا باقاتتى ،
ئانا قەلبىنىڭ ئاجىز ، ئەمما قەيسەرلىكىنى چۈشىنەتتى .
توقاچخان چىقىپ كېتىپ ، بىرەر سائەت ئۆتە - ئۆتمەي ،
سۇباتىمۇ بىر ئاغىنىسى چاقىرىپ چىقىپ كەتتى ، جىمجىت ئۆيدە
يانتقان ئابدۇسەمەرنى ئاستا - ئاستا تاتلىق ئۇيقۇ باستى . شۇ
ئارىلىقتا ، دەھلىزدىكى تېلېفون قاتتىق جىرىڭلاپ ئابدۇسەمەرنى
چۆچۈتۈۋەتتى ، ئۇنىڭ كۆڭلى بىر نەرسىنى تۇيغاندەك ، ئورنىدىن
ئۆمىلەپ تۇردى ۋە قولتۇق تاياققا تايىنىپ ، دىڭگۈسلاپ مېڭىپ
ناھايىتى تەستە دەھلىزگە چىقتى ، ئەمما ئۇ تۇرۇپكىغا قولىنى
ئۇزاتقىچە ، تېلېفون توختاپ قالدى . ئابدۇسەمەرنىڭ كۆڭلى بەك-
مۇ يېرىم بولدى ، گويا ئۇلار بىر ھەپتىدىن بېرى زارىقىپ

كۈتكەن تېلېفون كەلگەنۇ ، ئەمما ئۇ ئېلىشقا ئۈلگۈرمىگەن ! ئا-
دۇسەمەر «تېلېفون يەنە كېلىدۇ» دېگەن ئۈمىدە ئۆرە تۇرغان
پېتى تېلېفونغا قاراپ تۇرىۋەردى ، ئالاھىل چارەك سائەت ئۆتكەن
بولسىمۇ ، تېلېفون قايتا جىرىڭلىمىدى ، ئابدۇسەمەرنىڭ نىمجان
پۇتلىرى تىترەپ ، پېشانىسىدىن مونچاق - مونچاق تەر چىقىپ
كەتتى . شۇ چاغدا ، ئۇنىڭ تېلېفونغا تىكىلىپ تۇرغان كۆزى
بىردىنلا تېلېفون ئېكرانىغا خاتىرىلىنىپ قالغان ئىمىر - چىمىر
نومۇرلارغا چۈشتى . ئۇ زېھنىنى يىغىپ ، كۆز نۇرىنى مەركەز-
لەشتۈرۈپ قارىۋىدى ، ئۇنىڭ كۆز ئۆڭىدە : «02081875338»
دېگەن ناتونۇش بىر نومۇر نامايان بولدى .

ۋاي خۇدايىمەي ، بۇ بىر غەلىتە نومۇرغۇ ! ئابدۇسەمەر
ئەزەلدىن مۇنداق نومۇرنى ئىشلىتىپ باقمىغان . تېخى بۇ سەككىز
خانىلىق نومۇر ئىكەن ، ئالدىدىكى ئۈچ نومۇر چوقۇم رايون
نومۇرى ، بۇ زادى نەدۇر ؟ ئابدۇسەمەر سودا ئالاقىسى قىلىپ
يۈرگەن ئوتتۇرا ئاسىيا رايونلىرىدىمۇ مۇنداق سەككىز خانىلىق
نومۇر يوق ! بۇ چوقۇم ئۇلار بىر ھەپتىدىن بېرى كۈتكەن ،
ئىزدىگەن ، زارىققان ئادەمنىڭ تېلېفون نومۇرى ! ئۇ نېمىشقىمۇ
ئۆمىلەپ بولسىمۇ تېزىرەك چىقىپ ئالمىغاندۇ ، بۇ كاساپەت پۇت
ئۇنىڭ ئىشلىرىغا ئەجەبمۇ كاشلا بولىدۇ ! ھېلىمۇ ياخشى ، بۇ
ناتونۇش نومۇر تېلېفون ئېكرانىغا خاتىرىلىنىپ قاپتۇ ، ھېچبول-
مىغاندا ، بۇ نومۇرنى تەكشۈرۈش ئارقىلىق ، خىسلەتنىڭ نەدىلى-
كىنى بىلگىلى بولىدۇ !...

ئابدۇسەمەرنىڭ كۆڭلى سەل - پەل جايىغا چۈشتى . ئۆز
خىيالىدىن ئۆزى تەسەللى تاپتى .

چۈشتە قايتىپ كەلگەن توقاچخان بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ ، دەس-
لەپ كۆڭلى يېرىم بولغان بولسىمۇ ، كېيىن خۇددى خىسلەتنىڭ
سايىسىنى كۆرگەندەك ، شەپىسىنى ئاڭلىغاندەك ، ھىدىنى پۇرد-
غاندەك يېقىملىق تۇيغۇغا كېلىپ قالدى ۋە چۈشلۈك تاماق يې-

يېشىنىمۇ ئۇنتۇپ ، ھېلىقى نومۇر كۆچۈرۈلگەن قەغەزنى چىڭ تۇتىنىچە پوچتىخانىغا يۈگۈرۈپ كەتتى ...

سىرلىق نومۇرنىڭ تەۋەلىكى تېزلا ئېنىقلاندى ، «گۇاڭجۇ شەھىرى» دېگەن نامنى ئاڭلىغاندا توقاچخان ھوشىدىن كەتكىلى تاس قالدى ، كېيىن ئۆزىنى تۇتالماي ھۆڭرەپ يىغلاپ كەتتى ، ئۇنىڭ ئاۋازى تولىمۇ ئېچىنىشلىق ، ھالسىز ۋە مۇڭلۇق ئىدى . ئۇ توختىماي قىزىنىڭ ئىسمىنى تىلغا ئېلىپ ، ئۇنىڭ قانداقلارچە دۇنيانىڭ بىر چېتىگە بېرىپ قالغانلىقىنى ئاڭقىرالماي زارلايتتى . ئەھۋالنى ئوققانلار ئۇنىڭغا تەرەپ - تەرەپتىن ھېسداشلىق قىلدى ، تەسەللى بەردى ، ساقچىغا بېرىپ ئەھۋالنى مەلۇم قىلىشقا دەۋەت قىلدى ، لېكىن ناتىۋان ئانا چىداپ بولماس جۇدالىق ئەلىمى ۋە ئازاب - ئوقۇبتى ئەكس ئەتكەن كۆزلىرىنى يوغان - يوغان ئېچىپ ھاسىرايتتى ، ئۆزىنى ئەقلىدىن ئازغاندەك دەھشەت ئىچىدە ھېس قىلاتتى . توقاچخاننىڭ ھالىغا ئېچىنغان ئىككى ئاق كۆڭۈل قىز ئۇنى يۆلەپ تۇرغۇزۇپ تاكسىغا سالىدى ۋە ئۆزلىرى بىللە شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىك ئىدارىسىغا كەلدى .

توقاچخان يېنىدىكى قىزلارنىڭ رىغبەتلەندۈرۈشى بىلەن ساقچى ئىدارىسىغا زور ئۈمىدە - گويا ئۇلار بىر ئىلاھىي كۈچ بىلەن خىسلەتنى ھاياشمايلا تېپىپ بېرەلەيدۇ دەيدىغان ساددا ئۈمىدە كەلگەنىدى . ئەمما بۇ يەردە ئاڭلىغان گەپلىرى ئۇنى ئۈمىدىسىزلەندۈرۈپلا قالماستىن ، بەلكى تېخىمۇ ئېغىر دەردكە مۇپتىلا قىلىپ قويدى .

ساقچى ئىدارىسىنىڭ ئوتتۇرا ياشلىق ، تەمكىن ، گەپ - سۆزلىرى جايىدا بىر بۆلۈم باشلىقى مۇنداق دېدى :
— بۇ تېلېفون نومۇرى پەقەت قىزىڭىزنىڭ مەلۇم كىشىلەر تەرىپىدىن تۇتقۇن قىلىنىپ ، گۇاڭجۇغا ئەكىتىلگەنلىكىدىن ئىبارەت بىرلا پاكىتنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ . ئەمما گۇاڭجۇ دېگەن

بەكمۇ كاتتا شەھەر ، سەككىز رايون ، ئىككى ناھىيىسى بار .
ھەربىر رايونى بىزنىڭ بۇ شەھىرىمىزدىنمۇ چوڭ . ئۇ يەرنىڭ
مۇقىم نوپۇسى سەككىز - توققۇز مىليون ، كۈنلۈكى كىرىپ -
چىقىپ تۇرىدىغان ئاقما نوپۇسمۇ يېرىم مىليونغا يېتىدىغان تۇر -
سا ، مۇنداق زور ئادەم دېڭىزى ئىچىدىن قىزىڭىزنى قانداق ئىز -
دەيمىز ؟ ! ئۇنىڭ ئۈستىگە ، بۇ نومۇر مۇقىم تېلېفوننىڭ ئەمەس ،
كىچىك زېرەكنىڭ نومۇرى ، بۇنىڭ رايون تەۋەلىكى تېخىمۇ
ئېنىق ئەمەس . ئەڭ ياخشىسى ، يەنە بىرنەچچە كۈن سەۋر قىلىپ
كۈتۈڭ . بىر قېتىم كەلگەن تېلېفون چوقۇم يەنە كېلىپ قېلىشى
مۇمكىن . بىز قىزىڭىزنىڭ تۇرۇۋاتقان ئېنىق ئورنىنى بىلگەندىن
كېيىنلا ، ئاندىن ھەرىكەت قولىنىلايمىز ! ...

گەپ تۈگىدى ، زور ئۈمىد بىلەن كەلگەن ساقچى ئىدارىسىدە -
دىكى ئىشىمۇ تۈگىدى . توقاچخاننىڭ كالىسى ھەرە ئۇۋىسىدەك
غوغۇلداپ كەتتى . باش - ئايىغى يوق بۇ دەرد - ئەلەملەردىن ،
جاۋابى يوق ئاچچىق سوئاللاردىن شۇ تاپتا ئۇنىڭ كۆزلىرى لىققەد -
دە ياش ، يۈرىكى خۇناپ ئىدى . ئۇ دەلدۈگۈنۈپ قايتىشقا تەمشە -
لمىۋاتقاندا ، ھېلىقى بۆلۈم باشلىقى ئۇنىڭ ھالىغا ئېچىندى بول -
غاي ، ھېسداشلىق بىلەن قوشۇپ قويدى :

— قىزىڭىزدىن بەك ئەنسىرەپ كەتمەڭ . ھەممە يەردە
قانۇن - تۈزۈم بار . سىز ئۇنىڭ تولۇق ئەھۋالىنى ، ئۆزىڭىزنىڭ
ئادىرىشىڭىزنى ماڭا قويۇپ كېتىڭ ، بىز گۇاڭجۇدىكى ساقچى
ئورۇنلىرى بىلەن ئالاقىلىشىپ ، ئۇلارغا مەلۇم قىلايلى ، بىرەر
خەۋەر بولسا ، سىزگە ئۇقتۇرىمىز !

توقاچخان ساقچى ئىدارىسىدىن چىقىۋېتىپ ، ئەتراپقا غەلىتە
نەزەردە قارىدى ، شۇ تاپتا ئۇنىڭ كۆزلىرى ئاللىقانداق تەشۋىش
ۋە ھەتتا چۆچۈش بىلەن باقاتتى ، ئۇ ئازاب ۋە ئۈمىدسىزلىك
ئىچىدە ئۆيىگە قايتتى .

ئۇتۇق يىگىرمە ئالتە ياشلار چامىسىدىكى بوي - بەستى كېلىشكەن ، ماڭىلىي كەڭ ، كۆزلىرى نۇرلۇق ، كۆڭلىدىكى سە - مەممى - ساداقىتى يۈزىگە تەپكەن دىلەش يىگىت ئىدى .

بۇ بىر ھەپتە ئۇ بەكمۇ ئالدىراش ئۆتتى ، كۈندە دېگۈدەك ئوپىراتسىيىگە قاتناشتى ، كېچىلىرى ئۇنۋان ئۈچۈن ئىلمىي ماقالە يازدى . ئالدىراشچىلىقتا دوستلىرى تۈگۈل ، ھەتتا سۆيگەن يارى خىسلەت بىلەنمۇ كۆرۈشەلمىدى . ئەمەلىيەتتە ئۇنى ئىزدەي دېسە ، يىگىتلىك غۇرۇرى يار بەرمىدى ، چۈنكى ئۇ ، ئون كۈن بۇرۇن پۈتۈن نام - ئابروۋى ، ئىززەت - نەپىسى ، غۇرۇرى - ئېتىبارىنى دو تىكىپ يازغان سۆيگۈ خېتىگە خىسلەت تېخىچە جاۋاب بەرمەي يېتىۋالغانىدى . ئەمما بۈگۈن تۇيۇقسىزلا ئۇنىڭ خىسلەتنى بەكمۇ كۆرگۈسى كەلدى ، ئىچ - ئىچىدىن پىغان بولۇپ كۆتۈرۈلۈۋاتقان سېغىنىش ۋە سۆيگۈ ئىستىكى ئۇنى تەقەززا قىلدۇرۇپ قويدى ، شۇ تاپتىكى بۇ تەقەززالىق ئالدىدا قانداقتۇر يىگىت - لىك غۇرۇر ، ئىززەت - ئابروۋى دېگەندەك نەرسىلەر بەئەينى قىزىق چايغا چۈشكەن قەنتەك شۇرىدە ئېرىپ كەتكەنىدى .

ئۇتۇقنىڭ ھاياجاندىن تىترەۋاتقان بارماقلىرى ئىختىيارسىز ھالدا تېلېفوندىكى تونۇش نومۇرلار ئۈستىدە ھەرىكەتلىنىشكە باشلىدى . ھايلال ئۆتمەي قارشى تەرەپتىكى تېلېفوندىن ئۇتۇق ئىنتىزار بولۇپ كەتكەن ئادەمنىڭ ئەمەس ، بەلكى بىر ئوغۇل بالىنىڭ زەئىپ ئاۋازى كەلدى . ئۇتۇق بىر دەقىقە تۇرۇۋېلىپ : «خىسلەت - نى چاقىرىپ قويغىنە سۇبات !» دېۋىدى ، سۇباتنىڭ بىردىنلا دېمى ئىچىگە چۈشۈپ كەتتى ۋە ئاۋازى تىترەپ : «ئاچام... ئاچامنى... تۇتقۇن قىلىپ... گۇاڭجۇغا ئە... كېتىپتۇ !...» دەپلا ھۆڭرەپ يىغلاپ كەتتى . بۇ شۇم خەۋەرنى ئاڭلىغان ئۇتۇقنىڭ يۈرىكى خۇددى بىرى شەپقەتسىز قول بىلەن مۇجۇغاندەك يېقىمىسىز ئاغ -

دى ، ئۇنىڭ چىرايى شۇنچىلىك ئۆچتىكى ، ھەتتا لەۋلىرى كۆك-
رىپ كەتتى . ئۇ ، شۇ ئەلپازدا خېلىغىچە سۈكۈت ئىچىدە ئولتۇر-
دى ، خىياللىرىنى ئۆز ئېقىمىغا قويۇۋەتتى . ئالاھىزەل مېڭىسىد-
ىن «بۇ زادى نېمە ئىش ؟ چاقچاقمۇ ، راست گەپمۇ ؟ !»
دېگەن سوئال تۇغۇلغان ھامان يەنە دىكىدە ئورنىدىن تۇردى ،
ئەمما ئۇ ، سۇباتنىڭ ئېچىنىشلىق يىغىسىنى چاقچاققا چىقىرىپ-
دى ، ھەرقانچە بولسىمۇ ئۇ بۇنداق كېلىشتۈرۈپ ئارتىسلىق قىل-
لالمايتتى . ئۇتۇق بىردىنلا ئېسىگە كەلگەندەك ، قولىدىكى ئىش-
لىرىنى ئۇياق - بۇياق ئورۇنلاشتۇرۇپ قويۇپ ، خىسلەتنىڭ
ئۆيىگە ئالدىراپ ماڭدى . ئۇ ، يول بويى ئۆزىگە - ئۆزى مەدەت
بېرىپ ، ئاڭلىغان شۇم خەۋىرىنىڭ راست ئەمەسلىكىگە ئۆزىنى
ئىشەندۈرۈپ كەلگەن بولسىمۇ ، ئەمما بوسۇغىدىن ئاتلىغاندا كۆر-
گىنى ھەقىقەتەنمۇ مۇسبەت باسقاندەك مۇڭسىراپ قالغان ئۆي
بىلەن جۇدالىق ئەلىمىدە ئىڭراپ ياتقان بەختى قارا ئاتا - ئانا
بولدى . ئابدۇسەمەر بىر ھەپتە ئىچىدىلا بۇرۇنقى كېسەللىك ھال-
غا كېلىپ قالغاندەك شىپىدە چۆكۈپ ، نىمجان ھالەتكە كېلىپ
قالغانىدى ، ئۆسۈپ تىكىنەك بولۇپ كەتكەن ساقال - بۇرۇتلىرى
ئاتىراڭغۇ يۈزىنى تېخىمۇ خۇنۇكلەشتۈرۈۋەتكەنىدى . توقاچخان
بولسا ، ئۇنىڭدىن بەتتەر ئىدى ، ئۇنىڭ بۇرۇنقى كەم سۆز ھالىتى
ئۆزگىرىپ تېخىمۇ ئۈندىمەس بولۇپ قالغان ، ئۇنىڭ چىرايىنى
گۈزەللەشتۈرۈپ ، چېھرىنى مۇلايىم قىلىدىغان يېقىملىق تەبەس-
سۇملىرىمۇ پۈتۈنلەي غايىب بولغانىدى ...

ئۇتۇق ئەھۋالىنى ئۇقتى ، ھەممە نەرسە ئۇنىڭ ئۈچۈن ئايان
بولدى : ئۇ خىسلەتتىن تۈيۈقسىز ئايرىلىپ قالغانىدى ، بۇنداق
قاپاھەتلىك ئايرىلىشقا ئۇنىڭ ئاشىق قەلبى بەرداشلىق بېرەلمەيت-
تى . شۇڭا ، ئۇنىڭ كۆكرىكى بىرنەچچە دەقىقە ئېچىشىپ ئاغرىدى
ۋە تامىقىغا قاتتىق بىر نەرسە تىقىلغاندەك يۈرىكى سىقىپ كەتتى .
شۇ تاپتا ئۇ ، كۆزلىرى پارقىراپ ، ئىچ - ئىچىدىن كۆتۈرۈلۈپ